

De vulva in de kunst

Hester Vermaat¹, Marc van Beurden²

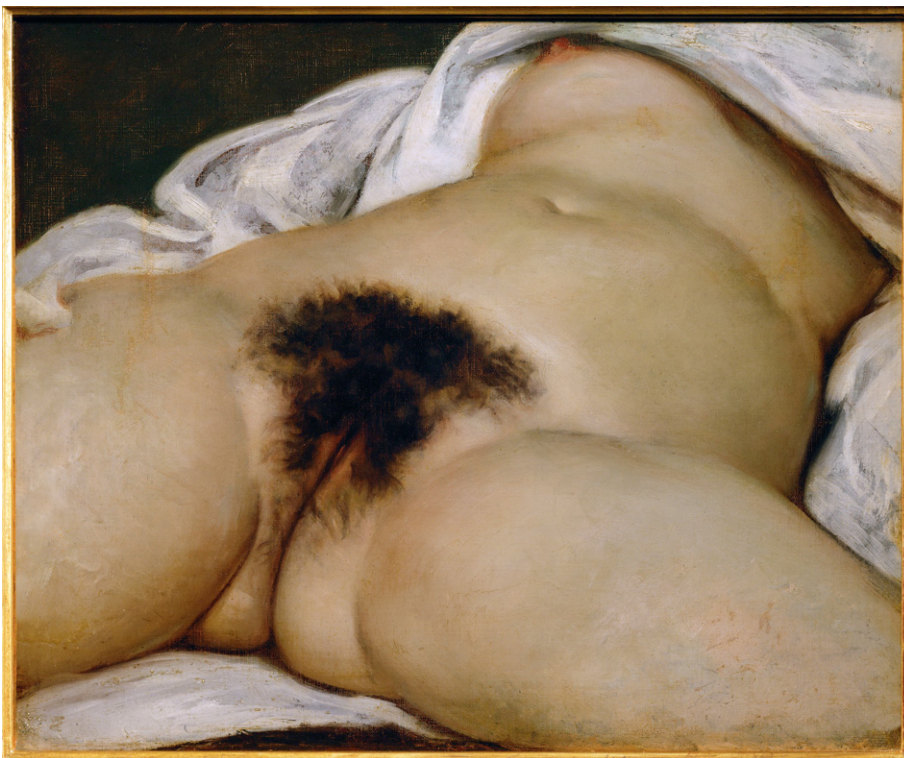
***L'Origine du monde*: In de huidige digitale context zou een dergelijke expliciete representatie op veel online platforms vermoedelijk worden geblokkeerd of geblurd. Deze spanning tussen kunsthistorische erkenning en digitale censuur onderstreept de blijvende relevantie van dit werk voor discussies over zichtbaarheid, normering en beeldvorming van het vrouwelijke lichaam.**

L'Origine du monde (1866) toont een intieme close-up van een liggende vrouw: haar buik en gespreide dijen, zodat haar vulva centraal op het doek zichtbaar is. Ongecensureerd en zonder symboliek of verhullende pose. Hoofd, armen en benen ontbreken, waardoor de blik zich volledig concentreert op de vulva. De venusheuvel en labiale contouren zijn duidelijk zichtbaar, maar zonder klinische detaillering. Sinds 1995 is het schilderij te zien in het Musée d'Orsay in Parijs.

Eeuwenlang bleef de vulva in kunst en literatuur verhuuld door religieuze, mythische of medische conventies, terwijl de penis in de Griekse oudheid en Renaissance openlijk werd afgebeeld. Met *L'Origine du monde* brak Gustave Courbet radicaal met deze traditie door een frontale close-up van de

vulva te tonen zonder mythologische of symbolische omkering. [1] Het werk laat zien wat zelden werd getoond. De vulva in al haar lichamelijke, menselijke realiteit. Voor de 19e eeuw was een dergelijke directe weergave uitzonderlijk en moreel grensverleggend. De expliciete aanpak maakte het schilderij omstreden en droeg ertoe bij dat het lange tijd in privécollecties bleef. [1] Sinds 1995 wordt het publiekelijk getoond in het Musée d'Orsay. [1-3]

Tegenwoordig is de vulva veel zichtbaarder in media en op internet, maar vaak gestileerd, gefilterd of gefotoshopt. Variatie in vorm, kleur en anatomie blijft daardoor onderbelicht, en veel mensen vergelijken zichzelf met een zogenaamde 'designer vulva'. [4] Preutsheid bestaat anno 2026 nog

L'Origine du monde in Musée d'Orsay, Parijs

¹ Dermatoloog Spaarne Gasthuis, Hoofddorp/Haarlem en Bergman Clinics, Amsterdam

² Gynaecoloog, Bergman Clinics, Amsterdam

steeds, maar in een nieuwe vorm. Niet het tonen van bloot wordt afgekeurd, maar het tonen van een echt, onaangepast lichaam. We leven in een tijdperk van gecensureerd realisme. Het lichaam moet tegenwoordig vechten tegen filters, normen en sociale censuur. De vulva mag wél seksueel getoond worden, maar nauwelijks natuurgetrouw of educatief.

Voor ons als artsen is dit relevant in de spreekkamer. Wij zien dagelijks de enorme variatie van de vulva. Elke vorm, kleur en structuur komt voor. [5] Patiënten daarentegen hebben vaak een beperkt referentiekader en kunnen zich zorgen maken over wat in werkelijkheid normale variatie is. Het besef dat hun beeld van de vulva verschilt van onze klinische ervaring is cruciaal. Dit benadrukt het belang van educatie, normalisering en het bespreekbaar maken van diversiteit, zodat patiënten hun eigen lichaam beter kunnen plaatsen binnen het brede spectrum van normaliteit. [4]

L'Origine du monde blijft daardoor een krachtig voorbeeld: ongefilterd, menselijk en onverbloemd. Het nodigt uit tot reflectie over hoe we naar de vulva kijken: in de kunst, media en in de spreekkamer. Zichtbaarheid is immers alleen waardevol wanneer zij de werkelijkheid weerspiegelt.

TREFWOORDEN

L'Origine du monde - Gustave Courbet - vulva in kunst

GEMELDE (FINANCIËLE) BELANGENVERSTRENGELING
Geen

LITERATUUR

1. Savatier T. *L'Origine du monde: Histoire d'un tableau de Gustave Courbet*. Paris: Flammarion, 2006.
2. <https://www.musee-orsay.fr/fr/oeuvres/lorigine-du-monde-69330>
3. https://nl.wikipedia.org/wiki/L%27origine_du_monde
4. Sharp G, Tiggemann M. Genital body image: Sociocultural influences, outcomes, and interventions. *Body Image*. 2025;54:101929.
5. Blank J. *Femalia: A photographic archive of female genitalia*. New York, NY: Abbeville Press, 1993.

CORRESPONDENTIEADRES

Hester Vermaat

E-mail: h.vermaat@spaarnegasthuis.nl